

برخی از ویژگیهای جمعیتی مسلمانان در کرواسی^۱

سرشماری‌های اول و دوم جمعیت در یوگسلاوی نشان‌دهنده نفی سیستماتیک ملت بوسنی و ماهیت ملی و فرهنگی آنان است. این نگرش، نتیجه مستقیم ازدست دادن قدرت سیاسی توسط مسلمانان است که از زمان اشغال بوسنی توسط امپراطوری اتریش - مجار آغاز شده و تا به امروز ادامه دارد. از آن تاریخ تاکنون، به‌طور سازماندهی شده ملت بوسنیایی همانند بخشی از ملیت ملت صرب و یا کرووات محاسبه شده‌اند. اما، هوشیاری اکثریت ملت بوسنی و فرهنگ اسلامی بوسنیایی به حدی در روح آنان رخنه کرده است که هیچ نیرویی نمی‌تواند آنرا نابود سازد. ارزش و بهای این مقاومت باشکوه مردم بسیار بالا است. نسل‌کشی ادواری بوسنیایی‌ها همراه با خرابی ددمنشانه واحدهای تاریخی - مذهبی آنان تکرار می‌شود. امروزه کمتر کسانی هستند که بدانند شهرهایی مانند اوسیک، پوژگا، شاپتسا، بلگراد و حتی ای‌موتسکی شباهت زیادی به شهرهای امروزی مسلمانان از قبیل تشنیا، ویسوکو، گراداچانس و بیش‌تر داشته‌اند. منابع بسیاری در دست است که در آن شرح دقیقی از زندگی و کار مردمان آن زمان وجود دارد. آنها در مورد شهرها و شهرکهای بوسنیایی که در آنها زبان بوسنیایی غالب بوده است، سخن می‌گویند. جنایات اخیر که در شهرهایی مانند فوجا، بانیا لوکا و موستار بر سر ملت بوسنیایی آمد، قبلاً بر سر مسلمانان صربستان، اسلاوینا و لیکا آمده است.

آخرین سرشماری نفوس و مسکن و مجتمعهای اقتصادی - کشاورزی در کرواسی در ۳۱ مارس ۱۹۹۱ انجام گرفته است. مطابق بند ۱۷۰ قانون اساسی یوگسلاوی سابق و دیگر بخشنامه‌های ایالتی و کشوری، همه افراد در ابراز هویت ملی خود آزاد هستند^۲. براساس این قانون، آمارگیران وظیفه داشتند

۱. تهیه شده توسط سفارت جمهوری اسلامی ایران - زاگرب.

۲. صربها، کرواتها، اسلونیها، مونته‌نگروییها و تا حدودی مقدونیه‌ایها واقعاً می‌توانستند ماهیت ملی خود را آزادانه بیان کنند، ولی در مورد مسلمانان این‌گونه نبود. شواهد آنرا می‌توان در سرشماری سالهای ۱۹۴۸، ۱۹۵۳، ۱۹۶۱، ۱۹۷۱ و ۱۹۸۱ به‌وضوح مشاهده کرد. به‌طور مثال، در سال ۱۹۴۸ بوسنیاییها مسلمانان

دقیقاً آنچه را که شخص در مورد هویت ملی خود بازگو می‌کند، یادداشت کنند. برای افراد کمتر از ۱۵ سال، می‌بایست یکی از والدین یا قیم قانونی او پاسخ می‌داد. همچنین این امکان وجود داشت که شخص به سؤال تعیین هویت ملی خود پاسخی ندهد.

براساس سرشماری سال ۱۹۹۱ در کرواسی، ۴،۷۸۴،۲۶۵ نفر ساکن بوده‌اند که از این تعداد، ۴۳،۴۶۹ نفر بوسنیایی (مسلمان) بوده‌اند^۱. جمعیت کرواسی در ۶،۶۹۴ آبادی مسکونی زندگی می‌کردند از مجموعه واحدهای فوق ۶۶ منطقه مسکونی را به‌عنوان سکونتگاه موقتی اعلام کرده‌اند. نکته مهمی که می‌بایست به آن توجه شود آنست که متوسط جمعیت هر منطقه مسکونی کرواسی در سال ۱۹۹۱ به ۷۲۲ نفر می‌رسید، به‌گونه‌ای که ۵،۷۶۵ منطقه مسکونی (۸۶ درصد مناطق) جمعیتی معادل ۷۷۲ نفر یا کمتر را تشکیل می‌دادند.

براساس سرشماری سال ۱۹۹۱، ۴،۴۹۶،۴۲۹ نفر هویت ملی خود را بازگو کردند که ۹۴ درصد کل جمعیت کرواسی را تشکیل می‌دهد. از این تعداد ۳،۷۳۶،۳۵۶ نفر و یا ۸۳/۱ درصد کروات، ۵۸۱،۶۶۳ نفر و یا ۱۲/۲ درصد صرب بوده‌اند و بوسنیایی‌ها^۲ براساس آمار منتشره با ۰/۹ درصد در رده سوم قرار داشته‌اند. کرواتها در ۵،۱۱۳ منطقه مسکونی اکثریت مطلق و در ۱۱۶ منطقه مسکونی اکثریت نسبی و

نامشخص^۳ و در سال ۱۹۵۳^۴ یوگسلاوی نامشخص^۵، در سال ۱۹۶۱ مسلمانان را یک قوم^۶ و تنها از سال ۱۹۷۱ آنان به‌عنوان یک ملت معرفی شدند.

۱. در سرشماری ۱۹۹۱ بوسنیاییها ملیت خود را مسلمان اعلام نمودند.
۲. این رقم به‌دلایل بسیاری زیر سؤال است. ارزیابی بی‌طرفانه تعداد آنها را به حدود ۲۰۰ تا ۳۰۰ هزار نفر در کرواسی برآورد می‌کند. بر اثر اشتباهات یک جناح سیاسی، بوسنیاییها در کرواسی در حین اعلام هویت ملی خود باید خود را بوسنیایی و نه مسلمان ذکر می‌کردند که باعث شد بسیاری از مسلمانان بوسنیایی در لیست "غیرمشخص" قرار گیرند. در سرشماری ۱۹۹۱ تعداد ۶۲،۹۲۶ نفر یعنی ۱/۳ درصد در لیست غیرمشخصها قرار دارند. تعداد دیگری از مسلمانان بوسنیایی در لیست "یوگسلاویها" یافت می‌شوند که در این سرشماری تعداد کل آنها به ۱۰۶،۰۴۱ نفر یعنی ۲/۲ درصد جمعیت کل می‌رسد. همچنین اسناد موجود نشان می‌دهد که ۷۳،۳۷۶ نفر در سرشماری مطابق ماده ۱۰۷ قانون، ملیت خود را اعلام نکردند. با توجه به موارد ذکر شده، کاملاً مشخص است که جمعیت بوسنیاییها در کرواسی ۴۳،۴۹۶ نفر نیست و باید جمعیت سه مورد دیگر را با آن جمع کرد.

صربها در ۱،۱۰۵ منطقه مسکونی اکثریت مطلق و یا نسبی را دارا بودند. در ۳۶۰ منطقه مسکونی ملیتهای دیگر اکثریت را تشکیل می‌دادند. از این تعداد بوسنیایی‌ها اکثریت مطلق را در ۴ منطقه مسکونی (۶۷/۵۴ درصد کراپان، ۶۶/۶۷ درصد استریل چیچی، ۶۶/۶۷ درصد استاریچی و ۵۹/۹۵ درصد بوگوولیا) دارا بوده و در ۳ منطقه مسکونی اکثریت نسبی (۴۴/۸۳ درصد مراتسلیه، ۴۴/۴۴ درصد مالاشنییتسا، ۲۹ درصد موست‌راشا) را تشکیل می‌دادند.

گسترده‌گی جمعیت بوسنیایی در کرواسی

یک سازماندهی مذهبی، فرهنگی، سیاسی ابتدا می‌بایست به‌طور دقیق و سازمان یافته کل جمعیت بوسنیایی-کرواسی را فراگیرد. محدودیتهای مادی و پرسنلی امکان اجرای برنامه‌های بزرگ را نمی‌دهد. بنابراین، اطلاعاتی که در مورد مناطق پرجمعیت بوسنیایی در کرواسی وجود دارد برای سازمانهای مذهبی، فرهنگی و سیاسی که در کرواسی فعالیت می‌کنند بسیار باارزش می‌باشد. ابتدا، بافت جمعیتی و درصد بوسنیایی‌ها در تقسیم‌بندیهای سابق بخشهای مختلف کرواسی در سال ۱۹۷۱ را از منابع موجود ذکر می‌کنیم (جدول ۱). این اطلاعات بدون شک ثابت می‌کند که بیشترین تمرکز بوسنیایی‌ها به‌ترتیب در شهر زاگرب و حومه، ریکا و دالماسی بوده است.

در سال ۱۹۹۱ در بخشهای مختلف شهر زاگرب تعداد ۱۳،۱۰۰ بوسنیایی که ساکن دائمی کرواسی اعلام شده‌اند، زندگی می‌کردند که این تعداد تقریباً یک-سوم جمعیت کل بوسنیایی‌ها را در کرواسی تشکیل می‌دهد. در شهر زاگرب به‌ازای هر ۱۰۰ نفر، ۱/۳ نفر بوسنیایی وجود دارد. تمرکز جمعیت بوسنیایی در بخش ریکا هم بسیار با اهمیت است. این سرشماری وجود تعداد ۱۳،۳۴۰ نفر بوسنیایی را در ریکا ثبت کرده است که به‌طور دایم در کرواسی اقامت دارند که بیش از ۳۰ درصد جمعیت بوسنیایی‌های کرواسی را تشکیل می‌دهند. درصد بوسنیایی‌ها در کل جمعیت بخش ریکا به‌رقم ۲/۳۲ درصد می‌رسد.

در دالماسی براساس شمارش سال ۱۹۹۱، تعداد ۶،۳۰۳ نفر زندگی می‌کردند که هویت ملی خود را بوسنیایی اعلام کرده‌اند. این رقم ۱۴/۵ درصد از کل جمعیت بوسنیایی در کرواسی را تشکیل می‌دهد. سهم نسبی بوسنیایی‌های دالماسی زیاد نبوده و رقم آن به ۰/۶۶ در هر ۱۰۰ نفر جمعیت می‌رسد. جمعیت بوسنیایی در دیگر بخشهای کرواسی رقم قابل ملاحظه‌ای نبوده و تعداد ۵۷ نفر در بخش زاگوریه و ۴،۴۳۶ بوسنیایی در بخش سابق اوسیک می‌باشد.

جدول ۱. جمعیت بوسنیایی در کل کرواسی به تفکیک استانها و نسبت آنها در هر استان از کل جمعیت آنها، همچنین نسبت آنها از کل جمعیت هر استان در سال ۱۹۹۱

بخش	جمعیت بوسنیاییها به نفر	درصد جمعیت بوسنیایی نسبت به کل جمعیت آنها در کرواسی	درصد جمعیت بوسنیایی نسبت به کل جمعیت در هر استان
بیه‌لووار	۴۵۴	۱/۰۴	۰/۱۲
دالماسی	۶۳۰۳	۱۴/۵۰	۰/۶۶
زاگوریه	۵۷	۰/۱۳	۰/۰۵
کارلواتس	۱۵۹۷	۳/۶۷	۰/۹۴
لیکا	۲۲۶	۰/۵۲	۰/۲۷
اوسیک	۴۴۶۳	۱۰/۲۷	۰/۵۰
ریکا	۱۳۳۴۰	۳۰/۶۹	۲/۳۲
سیساک	۳۰۸۸	۷/۱۰	۱/۷۹
زاگرب (شهر)	۱۳۱۰۰	۳۰/۱۴	۱/۴۰
وارازدین	۲۳۱	۰/۵۳	۰/۰۸
زاگرب (حومه)	۶۱۰	۱/۴	۰/۲۸
جمع کل	۴۳۴۶۹	۱۰۰/۰۰	۰/۹۱

مأخذ. مؤسسه آمار جمهوری کرواسی

در ادامه نگاهی به تعداد و فراوانی نسبی بوسنیایی‌های هر منطقه به کل جمعیت بوسنیایی و همچنین سهم نسبی آنان در کل جمعیت بخشهای زاگرب و ریکا خواهیم داشت. در جدول ۲، مشاهده می‌شود که بویژه جمعیت بوسنیایی در محله‌هایی مانند پشچینتسا، ترشنیوکا، دوبراوا، نووی زاگرب و سوسدگراد در زاگرب از جاهای دیگر بیشتر می‌باشد. به‌رحال در بین اینها محله پشچینتسا وضعیتی خاص دارد که در ازای هر ۱۰۰ نفر جمعیت ۴ بوسنیایی وجود دارد.

جدول ۲. تعداد و ساختار جمعیت بوسنیایی‌ها و همچنین نسبت آنها در هر منطقه از استان زاگرب
براساس سرشماری سال ۱۹۹۱

مناطق شهری	جمعیت بوسنیایی‌ها به نفر	درصد جمعیت بوسنیایی نسبت به کل جمعیت آنها	درصد جمعیت بوسنیایی در منطقه نسبت به کل جمعیت منطقه
سنتار	۵۰۸	۳/۸۸	۰/۹۸
چرنومرتس	۵۷۰	۴/۳۵	۱/۱۰
دوبراوا	۱۷۲۱	۱۳/۱۴	۲
ماکسیمیر	۵۵۱	۴/۲۱	۰/۹
مدوشچاک	۴۰۰	۳/۰۵	۰/۸۴
نووی زاگرب	۱۶۵۱	۱۲/۶۰	۱/۳۱
پشچینیتسا	۲۰۳۹	۱۵/۵۶	۳/۸
ساموبور	۱۴۹	۱/۱۴	۰/۳۱
سسوته	۶۴۴	۴/۹۲	۱/۲۶
سوسدگراد	۱۰۰۷	۷/۶۸	۱/۳۹
ترشنیوکا	۲۰۶۶	۱۵/۷۷	۱/۶۲
ترنیه	۸۸۹	۶/۷۹	۱/۷۴
ولیکا گوریتسا	۶۹۷	۵/۳۲	۱/۱
زاپرشیچ	۲۰۸	۱/۵۹	۰/۴۹
کل	۱۳,۱۰۰	۱۰۰/۰۰	۱/۴

مأخذ. مؤسسه آمار کرواسی

براساس اطلاعات جدول ۳، می‌توان نتیجه گرفت که در بخش سابق ریکا، تعداد بوسنیایی‌ها در شهر ریکا بیشتر از مناطق دیگر این بخش بوده است. سرشماری سال ۱۹۹۱ در شهر ریکا، تعداد ۵,۶۵۹ بوسنیایی را نشان می‌دهد که می‌توان گفت از هر ۳ نفر جمعیت ریکا یک نفر بوسنیایی بوده است. تمرکز دیگر جمعیت بوسنیایی در این بخش، در شهر پولا که بزرگترین شهر شبه جزیره ایسترا است، وجود دارد. ولی در حال بیشترین سهم جمعیت بوسنیایی‌ها نسبت به کل جمعیت منطقه مربوط به منطقه لایبن است که این رقم به ۷/۷۵ درصد می‌رسد.

جدول ۳. تعداد و ساختار جمعیت بوسنیایی ها و همچنین نسبت آنها در هر منطقه از استان ریکا
بر اساس سرشماری سال ۱۹۹۱

بخشهای مختلف استان ریکا	جمعیت بوسنیایی ها به نفر	درصد جمعیت بوسنیایی نسبت به کل جمعیت آنها در استان	درصد جمعیت بوسنیایی نسبت به کل جمعیت منطقه
بویه	۶۴۳	۴/۸۲	۲/۶۹
بوزت	۱۰۸	۰/۸۱	۱/۴۵
ترس - لوشینی	۲۵۴	۱/۹	۲/۱۵
تسریکونیتسا	۲۸۴	۲/۱۳	۱/۴۸
جابار	۱۶	۰/۱۲	۰/۳۱
دلنیتسه	۱۷۶	۱/۳۲	۰/۹۹
کروک	۲۷۲	۲/۰۴	۱/۶۶
لابین	۲۰۱۳	۱۵/۰۹	۷/۷۵
اوگولین	۶۲	۰/۴۶	۰/۲۲
اوپاتیا	۲۴۶	۱/۸۶	۰/۸۲
پاگ	۱۷	۰/۱۳	۰/۲۲
پازین	۶۳	۰/۴۷	۰/۳۳
پورچ	۲۸۱	۲/۱۱	۱/۲۲
پولا	۲۸۳۸	۲۱/۲۷	۳/۳۳
راب	۵۱	۰/۳۸	۰/۵۳
ریکا	۵۶۵۹	۴۲/۴۲	۲/۷۴
رووینی	۲۷۸	۲/۰۸	۲/۴۱
سنی	۳۰	۰/۲۲	۰/۳۳
وریوسکو	۴۹	۰/۳۷	۰/۶۵
کل	۱۳۳۴۰	۱۰۰/۰۰	۲/۳۲

اجتماعات بزرگ بوسنیایی‌ها در کرواسی

بررسی آماری ۶,۶۹۴ منطقه مسکونی در جمهوری کرواسی براساس سرشماری سال ۱۹۹۱ صورت گرفته است و ثابت می‌کند که جمعیت بوسنیایی در همه مناطق حضور دارند. چنین پراکندگی بویژه در شرایط کنونی اجازه ورود کاندیداهای بوسنیایی به ساختارهای سیاسی، منطقه‌ای و کشوری را نمی‌دهد. این بررسی ثابت می‌کند که در سال ۱۹۹۱ بوسنیایی‌ها در چهار محله اکثریت مطلق را داشته‌اند (جدول ۴). در رأس آنها محله کرابان در بخش لاین می‌باشد که جمعیت بوسنیایی آن ۶۷/۵۳ درصد از کل جمعیت آن محله را تشکیل می‌دهد.

جدول ۴. محله‌هایی در جمهوری کرواسی که جمعیت بوسنیایی اکثریت مطلق در آنها دارد

محله مسکونی	کل جمعیت	آنهايي که هویت ملی خود را اعلام کرده‌اند	جمعیت بوسنیایی‌ها به نفر	درصد جمعیت بوسنیایی نسبت به کل جمعیت
کرابان	۲۳۱	۲۱۶	۱۵۶	۶۷/۵۳
استریلیچیچی	۹	۹	۶	۶۶/۶۷
استاریچی	۶	۵	۴	۶۶/۶۷
بوگولیا	۳۷۲	۳۷۰	۲۲۳	۵۹/۹۵

مأخذ. مؤسسه آمار جمهوری کرواسی، سرشماری جمعیت سال ۱۹۹۱، سند شماره ۸۸۱، زاگرب ۱۹۹۲.

چه چیزی در مورد این مردم می‌دانیم؟ نیازها و آرزوهای آنان چیست؟ آیا از وضعیت کنونی خود راضی هستند؟ چنانچه بخواهیم به‌طور واقعی حقوق بوسنیایی‌ها را همانند سایر ملت‌ها تأمین نماییم می‌بایست به این سؤالات و دیگر سؤالی‌های آنان پاسخ داده و آنها را مورد ارزیابی قرار دهیم.

استریلیچیچ (جزیره کرک) و استاریچی (در پورچ) محله‌های بسیار کوچکی هستند که یک و یا دو خانواده بوسنیایی ساختار ملی آنها را تغییر داده است. از آنجایی که بخش ایلونی دچار خرابی‌های جنگی بسیاری به‌دلیل تجاوز صربها به جمهوری کرواسی شده است، بخش زیادی از این منطقه هنوز تحت اشغال می‌باشد و منطقی است که در مورد سرنوشت بوسنیایی‌های این منطقه سؤال شود و کمک‌های لازم به آنان صورت گیرد. اکثریت نسبی بوسنیایی‌ها در ۳ محله ثبت شده است: موست‌راشا، مالالینیتسا و مراتسلی (جدول ۵).

جدول ۵. محله‌هایی در جمهوری کرواسی که بوسنیایی‌ها اکثریت نسبی دارند (سرشماری ۱۹۹۱)

محله مسکونی	کل جمعیت	آنهايي که هويت ملی خود را اعلام کرده‌اند	جمعیت بوسنیایی‌ها به نفر	درصد جمعیت بوسنیایی نسبت به کل جمعیت
موست‌راشا	۱۰۰	۵۴	۲۹	۲۹
مالالشنیتسا	۹	۹	۴	۴۴/۴۴
ماراتسلی	۱۷۴	۱۶۲	۷۸	۴۴/۸۳

مأخذ. مؤسسه آمار جمهوری کرواسی، سرشماری جمعیت سال ۱۹۹۱، سند شماره ۸۸۱، زاگرب ۱۹۹۲.

در کرواسی ۷ منطقه وجود دارد که در آن جمعیت بوسنیایی‌ها بیش از هزار نفر می‌باشد. مکان اول زاگرب با ۱۱،۲۴۷ بوسنیایی، آنگاه ریکا با ۴،۸۰۰، دوبرونیک با ۲،۷۱۵، نفر مکانهای دوم و سوم را دارا هستند و مکانهای بعدی به ترتیب سیساک، پولا، گونیا (بخش ژوپانیا) و اسپلیت می‌باشند. این آمارهای رسمی مؤسسه آمار کرواسی است. مدارک دیگری وجود دارد که براساس آنها می‌توان گفت که جمعیت بوسنیایی در کرواسی بیش از آمار رسمی می‌باشد.

جدول ۶. مناطقی در کرواسی که جمعیت بوسنیایی در آنان بیش از هزار نفر می‌باشد (سرشماری ۱۹۹۱)

منطقه مسکونی	جمعیت کل به نفر	جمعیت بوسنیایی به نفر	درصد جمعیت بوسنیایی‌ها
زاگرب	۷۰۷،۷۷۰	۱۱،۲۴۷	۱/۵۹
ریکا	۱۶۷،۹۶۴	۴،۸۰۳	۲/۸۶
دوبرونیک	۴۹،۷۲۸	۲،۷۱۵	۵/۴۶
سیساک	۴۵،۷۹۲	۲،۳۲۲	۵/۰۷
پولا	۶۲،۳۷۸	۲،۲۸۱	۳/۶۶
گونیا	۵،۱۷۶	۱،۴۸۹	۲۸/۷۶
اسپلیت	۱۸۹،۳۸۸	۱،۱۵۰	۰/۶۱

مأخذ. مؤسسه آمار جمهوری کرواسی، سرشماری جمعیت ۱۹۹۱، سند شماره ۸۸۱، زاگرب ۱۹۹۲.

جدول ۷. مناطق مسکونی کرواسی که جمعیت بوسنیایی آنان بین ۱۰۰ تا ۹۹۹ نفر می باشد (سرشماری ۱۹۹۱)

درصد جمعیت بوسنیایی ها در هر ۱۰۰ نفر	جمعیت بوسنیایی به نفر	جمعیت کل به نفر	منطقه مسکونی
۱۰/۱۲	۹۱۴	۹۰۳۶	لابین
۱/۶۴	۵۸۰	۳۵۳۲۷	سسونه
۰/۵۳	۵۷۰	۱۰۴۰۷۶۱	اوسیک
۱/۷	۵۳۶	۳۱۶۱۴	ولیکاگورتسا
۰/۷۵	۴۴۸	۵۹۰۹۹۹	کارلواتس
۲۸/۳۲	۴۱۸	۱۴۷۶	رابووسلو (زوبانیا)
۰/۷۲	۴۰۲	۵۵۰۶۸۳	اسلاوسکی برود
۰/۴۴	۳۳۴	۷۶۰۳۴۳	زادار
۶/۵۵	۳۱۷	۴۸۳۸	اوماگ
۱۶/۰۴	۳۱۶	۱۰۹۷۰	زاشا (لابین)
۰/۷۷	۲۷۳	۳۵۰۳۴۳	وینکوتسی
۷/۰۱	۲۵۸	۳۰۶۷۸	ودنیا (پولا)
۸/۸	۲۴۹	۲۸۳۰	موشچیتسا (پترینیا)
۱/۸۹	۲۴۴	۱۲۰۹۱۰	رووینی
۵۹/۹۵	۲۲۳	۳۷۲	بوگولیا (اسلونی)
۰/۴۳	۱۹۴	۴۴۰۶۳۹	وکووار
۲۷/۶۹	۱۹۳	۶۹۷	پودبیجان (لابین)
۲/۸۳	۱۷۹	۶۳۳۲	پلوچه
۳۹/۷۳	۱۷۸	۴۴۸	اسوینیتسا کرس (وینچ)
۰/۴۳	۱۷۵	۴۱۰۱۲	شینیک
۲/۵۹	۱۷۰	۶۰۵۶۶	مالی لوشینی
۶۷/۵۳	۱۵۶	۲۳۱	کرایبان (لابین)
۰/۹۷	۱۵۲	۱۵۰۶۷۸	زپرشچ
۲/۵۹	۱۴۹	۵۰۷۶۳	تسروکونیتسا
۰/۷۹	۱۴۷	۱۸۰۷۰۶	پترینیا
۱۱/۱۴	۱۴۹	۱۰۳۴۸	گالیزانا (پولا)
۴/۱۳	۱۳۲	۳۰۲۰۰	بویه
۱/۰۸	۱۲۷	۱۱۰۷۴۰	ماکارسکا
۰/۹۶	۱۱۵	۱۱۰۹۴۷	زوبانیا
۸/۳	۱۱۴	۱۰۳۷۳	ویتر (لابین)
۱/۵	۱۱۴	۷۰۵۵۵	پوچ
۲۸/۸۷	۱۱۲	۳۸۸	مالیهوا
۳/۷۵	۱۱۲	۳۰۹۸۷	کرایهویتسا (ریکا)
۰/۲۶	۱۰۹	۴۱۰۹۹۲	وارازدین
۰/۶۸	۱۰۲	۱۴۰۹۹۲	کونینا

مأخذ. مؤسسه آمار جمهوری کرواسی، سرشماری سال ۱۹۹۱، سند شماره ۸۸۱، زاگرب ۱۹۹۲.

در ۳۵ محله مسکونی در کرواسی جمعیت بوسنیایی بین ۱۰۰ تا ۹۹۹ نفر می‌باشد. لاین در صدر قرار دارد که ۹۱۴ بوسنیایی در آنجا زندگی می‌کنند، سسوته، اوسیک، گورینسا و غیره در مکانهای بعدی قرار دارند. در انتهای لیست کوتینا قرار دارد که جمعیت بوسنیایی آن به ۱۰۲ نفر می‌رسد. در اینجا همچنین اطلاعاتی در مورد محله‌های مسکونی که جمعیت بوسنیایی آنها بین ۵۰ تا ۱۰۰ نفر می‌باشد را ارائه می‌کنیم. قابل ذکر است که این تنها تمرکزهای کوچک را شامل نمی‌شود، بلکه افرادی در آنجا زندگی می‌کنند که اسم و فامیل دارند و می‌بایست تا حد ممکن آنان را راهنمایی کرد. تنها یک خواننده مطلع تاکنون مطالبی در مورد محله‌های مارینیچ، ماورینتس، استرماتس، مواتسلی، تسرنی پوتوک و غیره شنیده است. در این نقاط وجود تعداد قابل ملاحظه‌ای بوسنیایی ثبت شده است. بنابراین، اطلاعات جدول ۸ نیز قابل توجه است. این آنالیز را با نشان دادن تمام محله‌هایی که حضور نسبی جمعیت بوسنیایی در آنها وجود دارد به پایان می‌بریم. در این لیست، ۵۷ محله وجود دارد که بخش لاین در این لیست تکرار شده است و قسمتهای مختلف آن شامل (۶۷/۵۳ درصد) کرایان، (۰/۲۹ درصد) موست راشا، (۲۷/۶۹ درصد) پودیه‌جان (۱۶/۶۷ درصد) باربیچی، (۱۶/۱۱ درصد) استرماتس، (۱۶/۰۴ درصد) راشا، (۱۰/۱۲ درصد) لاین، (۹/۸۶ درصد) جامباولچی و (۴/۴۶ درصد) کوروماچنو.

جدول ۸. مناطق مسکونی کرواسی که جمعیت بوسنیایی آن بین ۹۹-۵۰ نفر می‌باشد (سرشماری ۱۹۹۱)

درصد جمعیت بوسنیایی‌ها	جمعیت بوسنیایی به نفر	جمعیت کل به نفر	محله مسکونی
۳/۳۶	۹۲	۲،۷۴۱	مارینیچی (ریکا)
۲/۵۳	۸۸	۳،۴۸۰	کوستابینیتسا
۳۷/۳۹	۸۶	۲۳۰	گیکوواتس (ووینیچ)
۷/۸۵	۸۴	۱،۰۷۰	ماورینتسی (ریکا)
۳/۰۶	۸۳	۲،۷۱۶	فازانا (پولا)
۴۴/۸۳	۷۸	۱۷۴	مراتسلی (ووینیچ)
۴/۲۱	۷۸	۱،۸۵۳	باکا (ریکا)

جدول ۸. مناطق مسکونی کرواسی که جمعیت بوسنیایی آن بین ۹۹-۵۰ نفر می باشد (سرشماری ۱۹۹۱) (ادامه)

درصد جمعیت بوسنیایی ها	جمعیت بوسنیایی به نفر	جمعیت کل به نفر	محل مسکونی
۱/۱۷	۷۶	۶,۵۰۸	دوگوسلو
۰/۲۸	۷۶	۲۶,۹۲۶	بیهلوار
۱۶/۱۱	۷۲	۴۴۷	استر ماتس (لایین)
۰/۲۸	۶۹	۲۴,۲۳۸	کپرنیتسا
۰/۶۷	۶۹	۱۰,۲۶۶	تروگیر
۰/۵۴	۶۵	۱۲,۰۲۶	متکوچ
۱۶/۴۵	۶۲	۳۷۷	تسرنی پوتوک (ورگین)
۳/۹۳	۶۱	۱,۵۵۴	اومیشالی (کرک)
۱۱/۸۶	۶۰	۵۰۶	بوزت
۰/۹۸	۵۷	۵,۸۲۵	کاشتل سوچوراتس
۳/۱۳	۵۶	۱,۷۹۰	چیکوویچی (ریکا)
۰/۴۴	۵۶	۱۲,۵۷۵	سولین
۰/۲۷	۵۶	۲۱,۰۴۶	پوزگا
۱/۴۸	۵۴	۳,۶۴۳	هوار
۰/۶	۵۴	۹,۰۷۳	اوپاتیا
۱۷/۲۱	۵۳	۳۰۸	کومساراتس (اسلونی)
۳/۵۶	۵۳	۱,۴۸۹	اوربیچ (کورچولا)
۱/۶۵	۵۰	۳,۰۲۲	کرک

ماخذ. مؤسسه آمار جمهوری کرواسی، سرشماری جمعیت ۱۹۹۱، سند شماره ۸۸۱، زاگرب ۱۹۹۲.

جدول ۹. مناطق مسکونی جمهوری کرواسی که جمعیت بوسنیایی با درصد بالایی در آن زندگی می‌کنند
(سرشماری ۱۹۹۱)

درصد جمعیت بوسنیایی‌ها	جمعیت بوسنیایی به نفر	جمعیت کل به نفر	محل مسکونی
۶۷/۵۳	۱۵۶	۲۳۱	کرایان (لابین)
۶۶/۶۷	۶	۹	استریلچچی (کرک)
۶۶/۶۷	۴	۶	استاریچی (پورچ)
۵۹/۹۵	۲۲۳	۳۷۲	بوگولیا (اسلونی)
۴۴/۸۳	۷۸	۱۷۴	مراتسلی (وونینچ)
۴۴/۴۴	۴	۹	مالالشتسا (دلنیتسه)
۳۹/۷۳	۱۷۸	۴۴۸	اسوینتساگر سینی (وونینچ)
۳۷/۳۹	۸۶	۲۳۰	گیکواتس (وونینچ)
۲۹	۲۹	۱۰۰	موست راشا (لابین)
۲۸/۸۷	۱۱۲	۳۸۸	مالیه واتس (اسلونی)
۲۸/۷۶	۱,۲۸۹	۵,۱۷۶	گونیا (ژویانی)
۲۸/۴۲	۳۱۸	۱,۲۷۶	رایه‌ووسلو (ژویانی)
۲۷/۶۹	۱۹۳	۶۹۷	بودیچان (لابین)
۲۵/۱۳	۴۸	۱۹۱	ماشوینا (اسلونی)
۲۳/۸۶	۴۷	۱۹۷	شروکارینکا (وونینچ)
۱۹/۰۵	۴	۲۱	بودوگرینانس (تسریکوینتسا)
۱۷/۲۱	۵۳	۳۰۸	کومنساراتس (اسلونی)
۱۶/۶۷	۱۴	۸۴	باربیچی (لابین)
۱۶/۴۵	۶۲	۳۷۷	تسرنی پوتوک (ورجینم)
۱۶/۱۱	۷۲	۴۴۷	استرمانس (لابین)
۱۶/۰۴	۳۱۶	۱,۹۷۰	راشا (لابین)
۱۵/۰۲	۴۴	۲۹۳	پولیه (کرک)
۱۴/۶۳	۱۲	۸۲	گوستینانس (کرک)
۱۴/۰۶	۹	۶۴	ورهوانس سوکول (کوپریونیتسا)
۱۱/۷۶	۱۶	۱۳۶	چونسکی (تسرس - ل.)
۱۱/۱۴	۱۳۹	۱,۲۴۸	گالیزانا (پولا)
۱۰/۹۲	۱۹	۱۷۴	جورین پوتوک (اسلونی)
۱۰/۵۸	۱۱	۱۰۳	باشاریتکا (پورچ)
۱۰/۵۳	۶	۵۷	مارینتسی (بوزت)
۱۰/۱۲	۹۱۴	۹,۰۳۶	لابین (لابین)

جدول ۹. مناطق مسکونی جمهوری کرواسی که جمعیت بوسنیایی با درصد بالایی در آن زندگی می‌کنند
(سرشماری ۱۹۹۱) (۱۹۵۱)

درصد جمعیت بوسنیایی‌ها	جمعیت بوسنیایی به نفر	جمعیت کل به نفر	محل مسکونی
۹/۸۶	۱۴	۱۴۲	چامبارلیچی (لایین)
۸/۸۴	۱۶	۱۸۱	والیتسا (بویه)
۸/۸	۲۴۹	۲,۸۳۰	موشچینسا (پتربی)
۸/۳	۱۱۲	۱,۳۷۲	ویتر (لایین)
۷/۸۵	۸۴	۱,۰۷۰	ماورینتسی (ریکا)
۷/۵۵	۱۶	۲۱۲	دونیا بروسوواچا (وونینچ)
۷/۴۵	۲۶	۳۴۹	کاتینواتس (ورچینم)
۷/۴۱	۶	۸۱	اوبیه (تسرس - ل.)
۷/۰۱	۲۵۸	۳,۶۷۸	ودنیا (پولا)
۶/۵۵	۳۱۷	۴,۸۳۸	اوماگ (بویه)
۶	۶	۱۰۰	گولچی (پورچ)
۴/۴۶	۱۲	۲۶۹	کوروماچو (لایین)
۴/۲۱	۷۸	۱,۸۵۳	باکار (ریکا)
۳/۹۳	۶۱	۱,۵۵۴	اومیسالی (کرک)
۳/۷۵	۳۸	۱,۰۱۴	تورخاویتسا (اوسیک)
۳/۷۵	۱۱۲	۲,۹۸۷	کرلیه ویتسا (ریکا)
۳/۵۷	۴۳	۱,۲۰۶	تسرنیک (ریکا)
۳/۴۰	۳۵	۱,۰۳۰	اشبادیچی (پورچ)
۳/۳۶	۹۲	۲,۷۴۱	مارینیچی (ریکا)
۳/۳۲	۲۸	۸۴۱	انس - موراویتسه (پوریوس)
۳/۲۴	۳۹	۱,۲۰۲	بوزدوهانی (ریکا)
۳/۲۱	۱۹	۵۹۲	استارا گرادیشکا (ان. گراد)
۳/۱۹	۳۶	۱,۱۲۷	اشکرلیوو (ریکا)
۳/۱۳	۵۶	۱,۷۹۰	چیکوچیچی (ریکا)
۳/۰۶	۸۳	۲,۷۱۶	فازانا (پولا)
۲/۸۲	۴۰	۱,۴۱۹	ویشکوو (ریکا)
۲/۵۶	۱۹	۷۴۳	بانووا یاروگا (کوتینا)
۲/۲۲	۱۶	۶۸۷	اسیتچیچی (ریکا)

مأخذ. مؤسسه آمار جمهوری کرواسی، سرشماری جمعیت ۱۹۹۱، سند شماره ۸۸۱، زاگرب ۱۹۹۲.

در پایان می‌بایست به این نکته توجه داشت که جدول شماره ۹ توسط مراکز دولتی تنظیم شده است لذا ارقام ارائه شده را نمی‌توان قطعی و نهایی دانست.

بوسنیایی‌های ساکن

یکی از موارد با اهمیت جمعیت بوسنیایی در کرواسی تمرکز آنها در مناطق شهری است. تقریباً ۸۰ درصد جمعیت آنان در شهرها زندگی می‌کنند که در مقایسه با کروانها که (۵۳/۷۱ درصد آنها در شهرها ساکن و یا ملت صرب که ۴۸/۴۱ درصد آنها ساکن شهرها هستند، درصد قابل ملاحظه‌ای را نشان می‌دهد. در نگاه اول ممکن است ارقام ارائه شده تردیدبرانگیز و غیرواقعی جلوه کند اما در یک مقایسه آماری با جمهوری بوسنی و هرزگوین می‌توان دریافت که در آن جمهوری هم مسلمانان در مراکز شهری درصد بیشتری از جمعیت نسبت به دو ملت صرب و کروات دارا هستند. در جدول ۱۰، اطلاعاتی در مورد حضور جمعیت بوسنیایی در شهرهای کرواسی ارائه شده است. بیشترین تمرکز شهری بوسنیایی‌ها در بخشهای شهر زاگرب (۹۶/۰۱ درصد)، بخشهای منطقه دالماسی (۹۰/۰۶ درصد) منطقه سیساک (۸۴/۷۸ درصد) و منطقه ریکا (۷۸/۵۲ درصد) ثبت شده است. بخشهای مناطق زاگوریه، کارلوواتس، لیکا و اوسیک کمتر از ۵۰ درصد را دارا هستند.

نتیجه

نیاز ملت بوسنیایی در کرواسی برای حفظ هویت ملی، فرهنگی، سیاسی و مذهبی خود بسیار ضروری است. از آنجا که آمار رسمی موجود، کل جمعیت بوسنیایی کرواسی را دربر نمی‌گیرد، نمی‌توان از آن به‌عنوان آمار و اطلاعات نهایی بهره برد. ولی به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیقتر بناچار از آن استفاده شده است که البته این روش بهتر از آن است که به آمار غیررسمی استناد نمود.

براساس سرشماری سال ۱۹۹۱، بوسنیایی‌ها از لحاظ جمعیت در جمهوری کرواسی با تعداد ۴۳،۴۶۹ نفر سومین ملیت بوده که یک درصد از کل جمعیت کرواسی را تشکیل می‌دهند. بزرگترین تمرکز بوسنیایی‌ها در بخشهای مناطق زاگرب، ریکا و دالماسی ثبت شده‌اند.

فراوانی نسبی بوسنیایی‌های ساکن در بخشهای زاگرب، ترشینیوکا و پشچینیتسا نسبت به تعداد کل بوسنیایی‌ها در مکانهای اول و در دوبراوا، نووی زاگرب و سوسدگراد در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در بخشهای مختلف ریکا، بیشترین جمعیت بوسنیایی در شهر ریکا و در مرحله بعدی در پولا و رونی زندگی می‌کنند. دوبرونیک از لحاظ تمرکز جمعیت بوسنیایی در منطقه دالماسی مکان اول را دارد.

چهار محله (کراپان، استریلیچیچی، استاریچی و بوگوولی) از یکدیگر جدا شده‌اند که در آنها جمعیت بوسنیای اکثریت مطلق را تشکیل می‌دهد. همچنین سه محله دیگر (موست راشا، مالالشتیتسا و مراتسلی) بوسنیایی‌ها حداکثر نسبی را تشکیل می‌دهند. تاکنون ۷ محله مسکونی که جمعیت بوسنیایی آنان بیش از هزار نفر می‌باشد به ثبت رسیده است، ۳۵ محله مسکونی جمعیت بوسنیایی آنان بین ۱۰۰ تا ۹۹۹ نفر می‌باشد. در ۲۵ محله جمعیت بوسنیایی از ۵۰ تا ۹۹ نفر می‌باشد. همچنین به آمار فوق می‌بایست محله‌هایی را که بوسنیایی در آن وجود دارند افزود. اطلاعات آماری درست می‌تواند راه‌گشای یک سلسله تحلیلیها و نتایج منطقی و صحیح باشد. نکته مهم آنست که نسبت شهرنشینی در بین بوسنیایی‌ها بالاتر از سایر ملیت‌هاست.

جدول ۱۰. توزیع جمعیت بوسنیایی در مناطق شهری و غیرشهری در جمهوری کرواسی
(براساس سرشماری ۱۹۹۱)

مناطق مسکونی (استانهای سابق)	جمعیت مناطق شهری به نفر	جمعیت مناطق شهری به درصد	جمعیت سایر مناطق به نفر	جمعیت سایر مناطق به درصد	جمعیت کل به نفر	جمعیت کل به درصد
بیه‌لوار	۲۶۲	۵۷/۷۱	۱۹۲	۴۲/۳۹	۴۵۴	۱۰۰
دالماتسیا	۵۷۲۷	۹۰/۸۶	۵۷۶	۹/۱۴	۶۳۰۳	۱۰۰
زاگوریه	۲۱	۳۶/۸۴	۳۶	۶۳/۱۶	۵۷	۱۰۰
کارلواتس	۵۳۰	۳۳/۱۸	۱۰۶۷	۶۶/۸۱	۱۵۹۷	۱۰۰
لیکا	۸۸	۳۸/۹۴	۱۳۸	۶۱/۰۶	۲۲۶	۱۰۰
اوسیک	۱۸۹۷	۴۲/۵۱	۲۵۶۶	۵۷/۴۹	۴۴۶۳	۱۰۰
ریکا	۱۰۴۷۵	۷۸/۵۲	۲۸۶۵	۲۱/۴۸	۱۳۳۴۰	۱۰۰
سیساک	۲۶۱۸	۸۴/۷۸	۴۷۰	۱۵/۲۲	۳۰۸۸	۱۰۰
شهر زاگرب	۱۲۵۷۷	۹۶/۰۱	۵۲۳	۳/۹۹	۱۳۱۰۰	۱۰۰
واراژدین	۱۵۷	۶۷/۹۷	۷۴	۳۲/۰۳	۲۳۱	۱۰۰
حومه زاگرب	۳۳۹	۵۵/۵۷	۲۷۱	۴۴/۴۳	۶۱۰	۱۰۰
کل	۳۴،۶۸۶	۷۹/۷۹	۸،۷۳۷	۲۰/۲۰	۴۳،۴۲۳	۱۰۰

ماخذ. مؤسسه آمار جمهوری کرواسی، سرشماری جمعیت ۱۹۹۱، سند شماره ۸۸۱، زاگرب.